

nedeljski Primorski dnevnik

Leto XIII - št. 131 (3666)

TRST, nedelja 2. junija 1957

Cena 30 hr

Ob prvem koraku na poti k razorožitvi

Ni težko uganiti, zakaj si danes vsi želijo vsaj prvega koraka na poti razorožitve: pesimisti pravijo, da bi atomska vojna trajala en dan, previdnejši — optimisti pa trdijo, da bi se morda zavlekla kar ves teden. Daje: ni potrebno biti strokovnjak za finance in vedeni, da bodo prihodnje leto ZDA izdale za oboroževanje nič manj kot 50 milijard dolarjev ali 31.200 milijard lir. Velika Britanija pa 1500 milijard lir, a Sovjetska zveza vsekakor — tema dvema števkama primerno vsoto ...

Tekmovanje v oboroževanju morja torej prenehati. Tako pravi zdruva pamet. Toda, boste rekli, to smo najstarejši poslušali že pred prvo svetovno vojno, kar nas je malo mlajši pa pred drugo svetovno vojno in kljub temu do razorožitve ní prišlo. Ravnino narobe, vojna je bila in v tretje gre rado... Tako nam bo odgovoril vsekakor pesimist, ki je dajal podobne odgovore morda že pred dvajsetimi in stiri desetimi leti. Optimist pa je takrat izključeval možnost svetovnega spopada, medtem ko govoril danes po en temi kratki vojni. Zato so danes optimisti in pesimisti skoraj prepričani, da bo do znanimenitega prvega koraka do razorožitve prišlo.

Kot smo poročali v zadnjih nedeljskih številkah dnevnika, je ameriški delegat Stassen prinesel na londonsko konferenco petih razoroževalcev nove predlog, ki naj bi omogočili prav ta prvi korak. Kakšni so, še vedno ne vemo. Morda bomo

zvedeli že jutri, ko se bodo razoroževalci ponovno sestali. Uglichanja pa se vratio okrog treh točk: 1. razsiritev področja za nadzorstvo, 2. povezanost vprašanja atomske in klasične razorožitve in 3. v obsegu vprašanja se mesja še nemška združitev. Tisti, ki mislijo, da veda bolje pravijo, da je dal Eisenhower Stassenu naslednja konkretna navodila:

omejitev atomske oborožitve samo na Sovjetsko zvezo, ZDA in Veliko Britanijo;

zmanjšanje vojaških stroškov za 15 odstotkov in prav takšno zmanjšanje kopenskih, zračnih in pomorskih oboroženih sil;

medsebojno letalsko nadzorstvo določenih področij, ki naj onemogočijo nenadne napade.

To naj bi bil začetek, nato pa naj bi polagoma sledili se drugi sporazumi, ki naj bi zajeli vso Sovjetsko zvezo, Ameriko in Evropo.

Toda zadeva ni tako

enostavna. Stassen nima samo opravka s Sovjetsko zvezo, temveč v prvi vrsti s svojimi vojaškimi zavezniki v atlantskem paketu. Kot je znano so članice tega pakta na svoljšem zadnjem pariskem zasedanju sklenile in ponovno poudarile pravico do atomske oborožitve.

Cé torek sedaj Stassen predlaga omejitev te oborožitve same na tri velešteje, je to v nasprotju s pariskim sklepom. Nato se postavlja vprašanje, kakšne bodo posledice takšne prvega koraka — seveda v primeru če bo Sovjetska zveza na ameriške predloge pristala. Nekatere trdijo, da bodo posledice v prvi vrsti pričaže do ravnotežje na evropskem Zahodu, kjer je na pr. Francijo še vedno zapletena v alžirske vojne. Kaj bo rekel Adenauer, ki se ne bojil le za svoj prestiž, katerega bi izgubili, ker mu že z delnim sporazumom ne bi uspelo resiti vprašanja nemške združitve in ki je poleg tega zapleten sedaj še v

V Nevadi je eksplodirala prva espomladanska ameriška atomska bomba. Na sliki vidimo oficirje držav atlantskega pakta med opazovanjem učinka. Na drugi strani našega dnevnika preberite o tem obširnejše poročilo.

pisal sporazum z madžarsko vlado o desetih sovjetskih divizijsih, ki ostanajo na Madžarskem.

Vprašanje prvega koraka ni torej prav nič enostavno. In kljub temu je prav v teh dneh verjetnost njegovega uresnicevja morda doslej največja. Zeleti je le, da pride vsaj do prvega pa čeprav neznanega sporazuma, ki bi pomenil bojazljiv zacetek in ki bi brez dvoma dal vzpodbudo za nadaljnje morda prav tako bojazljive korake. Zato je ravno prvi korak tako važen. Hkrati pa predstavlja resnicno najmanj, kar lahko miroljubno človeštvo pričakuje od sedanjih odgovornih državnih vodiljev. Saj gre za velike stvari. Bodimo skromni in ne delajmo si utvar ter recimo, da bi bilo kar precej tudi če bi dosegli vsaj toliko, da bi nora oboroževalca tekma prenehal. Želimo torej, da bi mogli prihodnjo nedeljo povestati, da so razoroževalci v Londonu storili nadaljnji korak k — prvenemu koraku.

Čak predstavlja socialdemokratski zahodnonemški dnevnik «Telegraf», svojim čitaljem zadnji Adenauerjev obisk v ZDA, kjer sta z Eisenhowervom razpravljala o sedmih vprašanjih, med katerimi: o razorožitvi, nemški združitvi, evropski kolektivni varnosti itd. Sestanek je bil v Gettysburgu. Z rezultati razgovorov se bo Adenauer ponašal pred volilno kampanjo.

TEŽKI DNEVI ZA ENOBARVNO VLADO

Zoli se niti na KD ne more več popolnoma zanašati ako pred glasovanjem ne odkloni glasov desnice

Dasi še ni mogoče napovedovati konkretnih posledic Scelbovega napada na Zolija, je vendar gotovo, da je bil Scelba prej s kom dogovorjen. Čudno obnašanje Fanfanija ne jamic Zoliju vsestranske podpore tajništva KD - Gonella in nekateri ministri groze z ostavko? - Nadaljevanje debate v senatu

RIM, 1. — Danes se ni mogče reči, do cesa bodo privedle včerajšnje ostre besede Scelbe proti Zoliju. Vsekakor so pa dokaz več, da v KD tudi v pogledu presojanja programskega govora — predsednika vlade ni enotnosti. Zoli je v avtomu govoru poučil svoj antifašizem — sicer zelo spretino, da mu te beseide sploh ni bilo treba spreporočiti — vendar mu to v očeh drugih demokristjanov ne daje že vnaprej dovoljenja, da se sme nasloniti na desnicico, kot edino podporo, da se reši pred padcem. Gotovo so v KD tudi desničarski elementi, ki bi si tudi ob tem ne delali težke vesti, večina v stranki pa vendar ne more mirno prenati, da se stranka tudi na ta način pomika na des-

no. Upoštevati je tudi treba, da ni več tako daleč volitev, ko se bo treba predstaviti volivcem, ki se sicer dobro počuti v centru, a ne marajo biti na desnicici.

Scelba je zelo nerad zapatil Vininal in tega brzkonc se ni prebolel. Gotovo se ne bi branil vrniti se tjaški, nasprotno, to je verjetno njegova velika želja. Pri tem ne pozna mnogo sentimentalnosti in hoče izkoristiti priložnost, ko se najbolj ponudi. Zoli je lahko vsega spoštovanja vreden mož, tudi v njegov antifašizem nihče ne dvomi. Toda če je tako neroden, da gre potem barant s fašisti, zato da bo njegova vlada obstala — tedaj je pač tukaj priložnost kot zrela hruška.

Ne ve se, koliko se je Scelba pred svojim govorom dojavil v demokristjanskih krogih, znano pa je, da je v tem v zadnjem času več razgovorov s Saragatom in Romiti. In Saragat je bil tisti, ki je Scelbo govor pozdravil, kakor se je o njem zelo povalno izrazil Simonini. Scelbove zateve so vsekakor jasne: Zoli naj odkoni vnaprej glasove desnice; če vlada ne dobi zaupnice, naj se spet poskuši s štiristrankarsko koalicijo; če bi tudi ta poskus propadel, pa naj se razpoloži volitve.

Fanfani je takoj poslal Scelbi neko pismo, ki je menda bilo nekak opomin. Glasilo KD, ki danes poroča o govoru Scelbe v kakih dvajsetih vrsticah, omenja pismo, vendar pa ne nje-

toliko več zaslug za KD; če se pa kaj ponesreči, te-

daj bo Zoli plač.

Ko se danes stestalo tajništvo vodstva KD, je Fanfani svojim najbližjim sodelavcem povedal vsebino omenjenega pisma. Nekatere so zahtevali, da se proti Scelbi disciplinski kaj ukrene. Toda Fanfani na to ni dal kakega določnega odgovora, češ da je bo o tem razpravljalo v prihodnjih dneh. Vsekakor pa ni katnikake volje za kak offster ukrep. Zdi se, da je v zvoku za to v Scelbovem odgovoru na Fanfanijevo pismo. V odgovoru, ki ga je Fanfani prejel malo pred sestankom tajništva, je baje Scelba vzel na znanje Fanfanijevo obžalovanje zaradi govora, vendar pa je

med vrsticami namignil na Fanfanjevo razbijajočo vlogo znotraj Pellove vlade.

Misel, da se namerica enobarvana, demokristjanska vlada zateči k monarhafistom po pomoči, pa zlasti ne pusti pri miru prispevki levo struge v KD. Tako napada zvezdo z desnico sindikalista Valsecchi v nekem listu iz Coma, medtem ko piše glasilo milanske KD all populo Lombardos, da bi bila bitka prihodnjih mesecov mnogo laža, če bi se KD predstavila z maksimumom svojega programa ter z lastnimi in popularnimi rešitvami najbolj nujnih državnih problemov. Te rešitve bi priporočile odgniti sum, da je vlada nastopila bolj oprezena zaradi odločitve, da sprejme

pomoč od neke dobro znanje strani v parlamentu in javnem mnenju.

Neka agencija, ki izraža finančne Gonelle, kritizira Scelbov poskus, da spet lansira štiristrankarsko koalicijo, češ da gre sedaj za neko drugo vprašanje. Ba za KD ne more brez pridržka sprejeti misli o enobarvni vladi, ki bi se držala, pokonci z odločilno pomočjo monarhafistov, ko za to nitij ni kakre nujne potrebe. Vse to Zoli ve, pravi omenjena agencija, kateri mu tudi ni neznano, da bi to dovedlo do blokov, ki bi si stali nasproti, kar bi koristilo komunistom; po vsem tem se sme misliti, da bo Zoli dal po-

(Nadaljevanje na 8. strani)

IZ VSEBINE

Zaostalo šolstvo v civilizirani državi

O SOVJETSKEM LUTKARJU

SERGEJU OBRAZCOVU

RESNIČNA ZGODBA O A KJUJU

NOVA OTROŠKA SLIKANICA

Politični pregledi, dnevne vesti, črtice, roman, zanimivosti, horoskop, moda, kriza, Fleko, sport itd.

Aktualni portreti

VITTORIO BARATTIERI
sin italijanskega konzula v Chicagu, ki je 16. aprila letos pobegnil od doma. Misili so že, da je postal žrtve gangsterjev, v sredo pa so ga izselili na ulice New Yorka. Mladec je izjavil, da je hotel sam zaslužiti denar in dokazati svojo samostojnost, pri čemer pa ga očitno prav ni morda zaskrbljenost staršev.

GOSPA REYNOLDS
žena ameriškega proroka Roberta Reynolds, zaradi katere je priselo v Taipehu, v prestolnici Čangkajške nacionalne Kitajske, do progroma proti Amerikancem. Mnogo je razjario delo, da je ameriško sodišče oprostilo poročnika, ki je ubil nekega Kitajca, kateri se je spregrešil s tem, da je skoz okno gledal gospo Reynolds, ko se je po kopanju brisala.

DANIEL FIGNOLE
43-letni profesor matematike, ki je bil po uporu na Haitiju izvoljen za novega začasnega predsednika republike Haiti

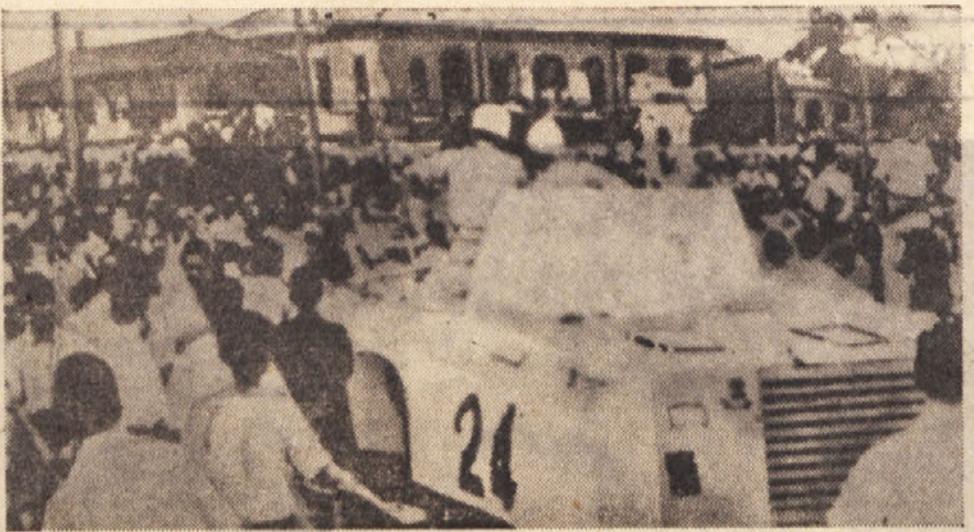

SONALI GUPTA
žena indijskega režisera Haridasa Gupte, v katero naj bi se zaljubil italijanski režiser Rossellini, mož znanje igralke Ingrid Bergman. Rossellini je to vest sicer odločno demantiral, toda dejstvo ostane, da je lepa Sonali zapustila svojega moža in se preselila v hotel, kjer stanejo Rossellini ter da Rossellini se niso podaljšali vizuma za bivanje v Indiji

DAVID SIMMONS
major ameriškega letalstva, ki bo skupaj s kapetanom Kittengerjem skusal potleti z balonom v stratosfero do višine 30.000 m, kjer bo proučeval pogoje na skrajni meji zemeljske atmosfere. Poskus bosta izvedli z letalico Almagora v Novi Mehiki

Sedem dni v svetu

V glavnem mestu Čangkajške Formoze so izbruhnile silne proti-ameriške demonstracije, katerih povod je bila — ženska, ki pa so dokazale, da Američani bolj nepriljubljeni na Formozi kot pa — Rusi na Madžarskem.

Italija

Predsednik vlade Zoli je v sredo obrazložil pred senatom in poslanskim zbornočico program svoje vlade. Izjavil je, da bo glavnim poseljnjem viadu, upravnim posel, toda vlada ne bo administrativna. Gleda zunanjih politike je izjavil da bo vlada nadaljevala razvoj konstruktivne politike miru in si prizadolil za evropsko združenje. Zoli je priznal, da je atlantski pakt osnova italijanske politike, v svoji bodici izjavil pa bo vlada zahtevala o atlanskem paktu izvajanje et, in pravo politično-gospodarsko sodelovanje. Poudaril je potrebo tesnega so-

zaostalega Juga, politiko kvatifikacije delavcev, razvoja poljedelstva ter zmanjšanja stroškov v kmetijstvu, da bi italijansko kmetijstvo lahko bilo »dostojen partner z drugimi državami na evropskem skupnem tržišču«.

Na koncu je govoril o zakonih, ki so pred parlamentom. Omenil je reformo se-nata, ratifikacijo dogovorov o evropski skupnosti in Evrotoru in celo vrsto zakonskih novih socialnih vsebin, ki dolgo čakajo na rešitev. Prav na koncu je Zoli govoril o najkrajševjejem vprašanju agrarnih zakonov. Izjavil je, da njegova vlada sprejema nedavno sprejembe zakonskega načrta, da pa ne sprejema teze, naj bodo agrarne pogodbe trajne, t.j. da se brez upravičenosti razlogov ne morejo odpovedati (to tezo zagovarja levica). Na splošno pa je bila glede tega njegova izjava zelo meglene in dove-umne.

Iz Zolijevega govorja izhaja, da njegova vlada ne misli najti novih rešitev za stare vprašanja in njen cilj je, opravljati nujne tekoče posle in ne povezati se ne z levočno ne z desnicijo. Zoli bi bil najbolj zadovoljen, če bi ga podprtje stranke bivše vladne koalicije. S podarjanjem, da misli ločiti državno industrijo od kapitalističnih delavskih sindikatov, Zoli hotel zado-voliti levočno. S tem da ni izoglašenega stalnega gledača agrarnih pogodb in tudi ne gleda delavščin autonoms, pa je v veliki meri za-dovoljen desnicu.

In ta se je videlo tudi takoj po njegovem govoru, da bo vlada v sredini, na solidarnosti strank prejšnje koalicije, ali se vsaj nastolni na stranke demokratične solidarnosti. Ce mu to ne bi uspelo, bi moral demokratični zahvatiti predčasne volitve.

Oglasil se je tudi starosten Suza, ki je predložil rezolucion, v kateri pravi, da stranke, skupine ali posamezniki nimajo pravice uverjavati se v sestavo in delovanje vlade ter da ne smejte omejevati avtonomi-

je in svobode poslanec. Da je prav, da se pravica politika predstavlja, ter zmanjšanja stroškov v kmetijstvu, da izbere predsednika vlade, ne sme omejevati, kakor se ne sme omejevati pravica predstavnika vlade, da izbere svoje ministre (s tem je Sturzo kritiziral Gronchi, ki je zavrnit proso sestavo Zolijevu).

O nadaljnjem poteku dogodkov poročamo med običajnimi vestmi.

Francija, Alžir

Tunizija

Vladna kriza v Franciji je trajala. Pleven, ki mu je Coto

poveril »posvetovalno mision, je odklonil ponudbo za sestavo vlade. Prav tako sta ponudba za njim odklonila demokrastian Pinay in Mollet. Coto se je nato obrnil na demokrastiana Pflimlinja in tu je včeraj poročal Cotoju o dosedanjem posvetovalnih.

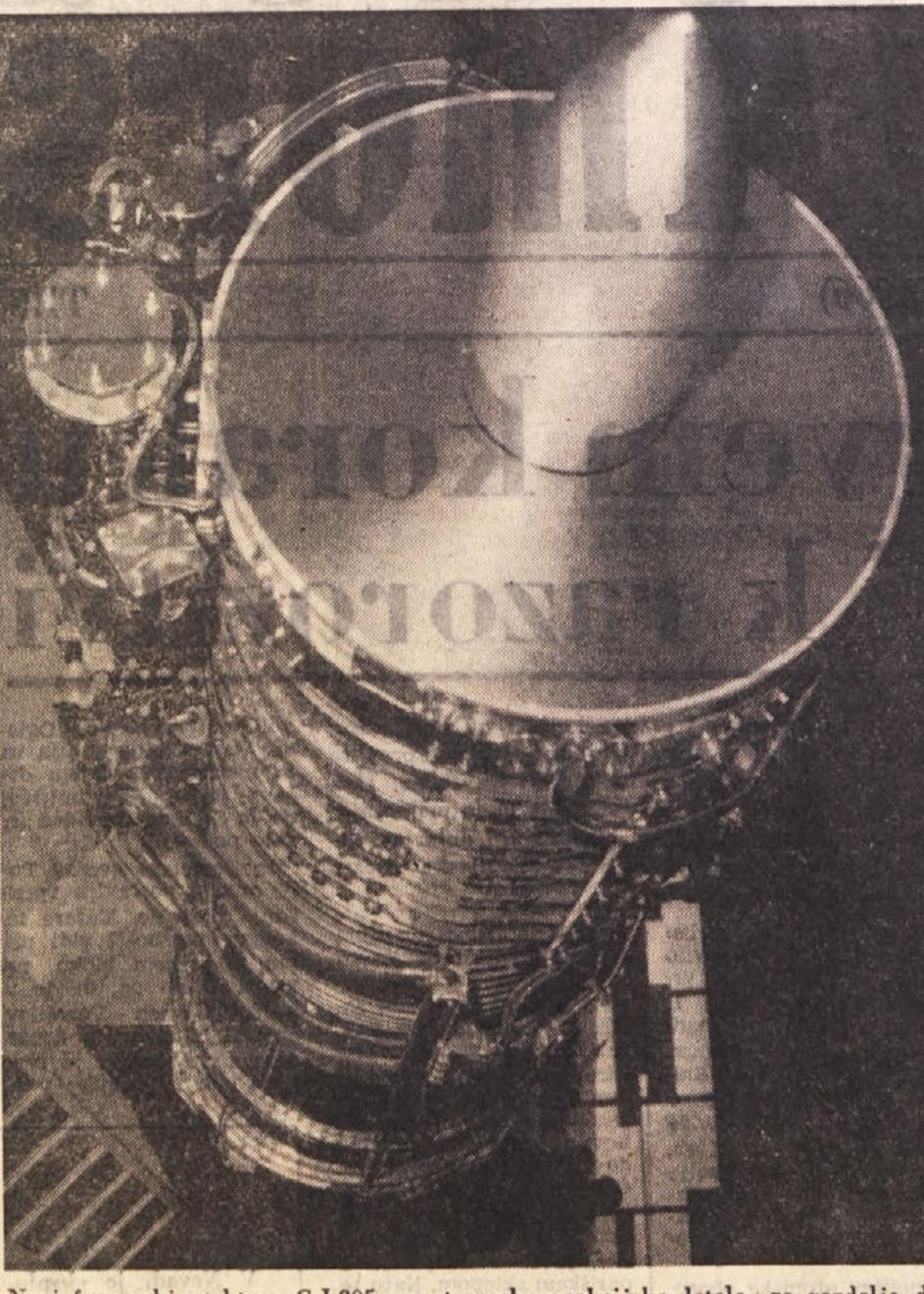
Izjavil je, da bo skočil sestavo vlado enakorne enotnosti, t.j. vlado, v kateri naj bi bile use stranke razen komunistov in pouzdanci.

Ta vlada naj bi se spoznala predvsem o nadaljnji politiki v Alžiru in v resti nujnih finančnih uprašanj. Tako Pleven kakor Pflimlin sta poudarila, da je gospodarski in finančni položaj Francije hujši, kakor se je mislilo. Kljub temu poznamenu gospodarskemu položaju pa uradna Francija vztraja na svoji politiki v Alžiru in nadaljuje krvavo vojno, ki že milijarde.

Toda alžirske osvobodilne gibanje nadaljuje odločno borbo in jo je preneslo tudi v Francijo. Preteklo nedeljo je bil v Parizu ubit emir Sekal, podpredsednik alžirske skupštine, edini član alžirskoga posvetovalnega organa, ki je odklonil zahteve narodnoosvobodilne fronte, naj odstopi in prekine vezi s Francuzi. Bil je med najvidnejšimi alžirskimi osebnostmi, ki sodelujejo s Francuzi, in je bil član francoske delegacije v OZN, kjer je zagovarjal francosko politiko. V Alžiru samem pa se spopadi nadaljujejo in na obeh stranah pada vedno večje število žrtv. Te dni je prišlo v neki vasi do pravljic.

M. BOLČIĆ

(Nadaljevanje na 8. strani)

Novi francoski reaktor »C.J.-805« za trgovska reakcijska letala za razdalje do 5000 km. Brzina je 25 do 30 odst. večja od tradicionalnih letal.

NAD KALIFORNIJO ATOMSKI OBLAK

Blazna tekma med ZDA in SZ

Hruščev izjavlja, da ima SZ tako vodikovo bombo, da se je zaradi njene izredne uničujoče učinkovitosti niti ne upajo preizkusiti

Atomski doba, v katerem se človeštvo šele usmerja, prav zares ne daje prevelikih upor. Tako se vsaj zdi človeku, ko sledi dnevnim vescem. Pred dveimi, tremi leti so posamezni previdejšči znanstveniki opozarjali celo na nevarnosti v zvezi z odlaganjem atomskih smeti, ki da bo ena izmed ovir za nagel razvoj atomske tehnike v mirno dobo namene. To je bilo pred nekaj leti, ko se je le malo kdaj zmenil za pozive prvih žrtv atomskega oružja — Japoncev, ki so že tedaj dvigali upravičen vik in krik proti atomskemu oružju. Danes pa se Navadi v ZDA izvesti nov atomski poizkus. Zvezna komisija za atomsko silo pa je v sredo objavila kratek poslovni dokument, ki pa se ne navede nevarnosti v zvezi z raziskovanjem poizkusa.

Atomski doba, v katerem se človeštvo šele usmerja, prav zares ne daje prevelikih upor. Tako se vsaj zdeni za pozive prvih žrtv atomskega oružja — Japoncev, ki so že tedaj dvigali upravičen vik in krik proti atomskemu oružju. Danes pa se

Nevadi v ZDA izvesti nov atomski poizkus. Zvezna komisija za atomsko silo pa je v sredo objavila kratek poslovni dokument, ki pa se ne navede nevarnosti v zvezi z raziskovanjem poizkusa.

Atomski doba, v katerem se človeštvo šele usmerja, prav zares ne daje prevelikih upor. Tako se vsaj zdeni za pozive prvih žrtv atomskega oružja — Japoncev, ki so že tedaj dvigali upravičen vik in krik proti atomskemu oružju. Danes pa se

Nevadi v ZDA izvesti nov atomski poizkus. Zvezna komisija za atomsko silo pa je v sredo objavila kratek poslovni dokument, ki pa se ne navede nevarnosti v zvezi z raziskovanjem poizkusa.

Atomski doba, v katerem se človeštvo šele usmerja, prav zares ne daje prevelikih upor. Tako se vsaj zdeni za pozive prvih žrtv atomskega oružja — Japoncev, ki so že tedaj dvigali upravičen vik in krik proti atomskemu oružju. Danes pa se

Nevadi v ZDA izvesti nov atomski poizkus. Zvezna komisija za atomsko silo pa je v sredo objavila kratek poslovni dokument, ki pa se ne navede nevarnosti v zvezi z raziskovanjem poizkusa.

Atomski doba, v katerem se človeštvo šele usmerja, prav zares ne daje prevelikih upor. Tako se vsaj zdeni za pozive prvih žrtv atomskega oružja — Japoncev, ki so že tedaj dvigali upravičen vik in krik proti atomskemu oružju. Danes pa se

Nevadi v ZDA izvesti nov atomski poizkus. Zvezna komisija za atomsko silo pa je v sredo objavila kratek poslovni dokument, ki pa se ne navede nevarnosti v zvezi z raziskovanjem poizkusa.

Atomski doba, v katerem se človeštvo šele usmerja, prav zares ne daje prevelikih upor. Tako se vsaj zdeni za pozive prvih žrtv atomskega oružja — Japoncev, ki so že tedaj dvigali upravičen vik in krik proti atomskemu oružju. Danes pa se

Nevadi v ZDA izvesti nov atomski poizkus. Zvezna komisija za atomsko silo pa je v sredo objavila kratek poslovni dokument, ki pa se ne navede nevarnosti v zvezi z raziskovanjem poizkusa.

Atomski doba, v katerem se človeštvo šele usmerja, prav zares ne daje prevelikih upor. Tako se vsaj zdeni za pozive prvih žrtv atomskega oružja — Japoncev, ki so že tedaj dvigali upravičen vik in krik proti atomskemu oružju. Danes pa se

Nevadi v ZDA izvesti nov atomski poizkus. Zvezna komisija za atomsko silo pa je v sredo objavila kratek poslovni dokument, ki pa se ne navede nevarnosti v zvezi z raziskovanjem poizkusa.

Atomski doba, v katerem se človeštvo šele usmerja, prav zares ne daje prevelikih upor. Tako se vsaj zdeni za pozive prvih žrtv atomskega oružja — Japoncev, ki so že tedaj dvigali upravičen vik in krik proti atomskemu oružju. Danes pa se

Nevadi v ZDA izvesti nov atomski poizkus. Zvezna komisija za atomsko silo pa je v sredo objavila kratek poslovni dokument, ki pa se ne navede nevarnosti v zvezi z raziskovanjem poizkusa.

Atomski doba, v katerem se človeštvo šele usmerja, prav zares ne daje prevelikih upor. Tako se vsaj zdeni za pozive prvih žrtv atomskega oružja — Japoncev, ki so že tedaj dvigali upravičen vik in krik proti atomskemu oružju. Danes pa se

Nevadi v ZDA izvesti nov atomski poizkus. Zvezna komisija za atomsko silo pa je v sredo objavila kratek poslovni dokument, ki pa se ne navede nevarnosti v zvezi z raziskovanjem poizkusa.

Atomski doba, v katerem se človeštvo šele usmerja, prav zares ne daje prevelikih upor. Tako se vsaj zdeni za pozive prvih žrtv atomskega oružja — Japoncev, ki so že tedaj dvigali upravičen vik in krik proti atomskemu oružju. Danes pa se

Nevadi v ZDA izvesti nov atomski poizkus. Zvezna komisija za atomsko silo pa je v sredo objavila kratek poslovni dokument, ki pa se ne navede nevarnosti v zvezi z raziskovanjem poizkusa.

Atomski doba, v katerem se človeštvo šele usmerja, prav zares ne daje prevelikih upor. Tako se vsaj zdeni za pozive prvih žrtv atomskega oružja — Japoncev, ki so že tedaj dvigali upravičen vik in krik proti atomskemu oružju. Danes pa se

Nevadi v ZDA izvesti nov atomski poizkus. Zvezna komisija za atomsko silo pa je v sredo objavila kratek poslovni dokument, ki pa se ne navede nevarnosti v zvezi z raziskovanjem poizkusa.

Atomski doba, v katerem se človeštvo šele usmerja, prav zares ne daje prevelikih upor. Tako se vsaj zdeni za pozive prvih žrtv atomskega oružja — Japoncev, ki so že tedaj dvigali upravičen vik in krik proti atomskemu oružju. Danes pa se

Nevadi v ZDA izvesti nov atomski poizkus. Zvezna komisija za atomsko silo pa je v sredo objavila kratek poslovni dokument, ki pa se ne navede nevarnosti v zvezi z raziskovanjem poizkusa.

Atomski doba, v katerem se človeštvo šele usmerja, prav zares ne daje prevelikih upor. Tako se vsaj zdeni za pozive prvih žrtv atomskega oružja — Japoncev, ki so že tedaj dvigali upravičen vik in krik proti atomskemu oružju. Danes pa se

Nevadi v ZDA izvesti nov atomski poizkus. Zvezna komisija za atomsko silo pa je v sredo objavila kratek poslovni dokument, ki pa se ne navede nevarnosti v zvezi z raziskovanjem poizkusa.

Atomski doba, v katerem se človeštvo šele usmerja, prav zares ne daje prevelikih upor. Tako se vsaj zdeni za pozive prvih žrtv atomskega oružja — Japoncev, ki so že tedaj dvigali upravičen vik in krik proti atomskemu oružju. Danes pa se

Nevadi v ZDA izvesti nov atomski poizkus. Zvezna komisija za atomsko silo pa je v sredo objavila kratek poslovni dokument, ki pa se ne navede nevarnosti v zvezi z raziskovanjem poizkusa.

Atomski doba, v katerem se človeštvo šele usmerja, prav zares ne daje prevelikih upor. Tako se vsaj zdeni za pozive prvih žrtv atomskega oružja — Japoncev, ki so že tedaj dvigali upravičen vik in krik proti atomskemu oružju. Danes pa se

Nevadi v ZDA izvesti nov atomski poizkus. Zvezna komisija za atomsko silo pa je v sredo objavila kratek poslovni dokument, ki pa se ne navede nevarnosti v zvezi z raziskovanjem poizkusa.

Atomski doba, v katerem se človeštvo šele usmerja, prav zares ne daje prevelikih upor. Tako se vsaj zdeni za pozive prvih žrtv atomskega oružja — Japoncev, ki so že tedaj dvigali upravičen vik in krik proti atomskemu oružju. Danes pa se

Nevadi v ZDA izvesti nov atomski poizkus. Zvezna komisija za atomsko silo pa je v sredo objavila kratek poslovni dokument, ki pa se ne navede nevarnosti v zvezi z raziskovanjem poizkusa.

Atomski doba, v katerem se človeštvo šele usmerja, prav zares ne daje prevelikih upor. Tako se vsaj zdeni za pozive prvih žrtv atomskega oružja — Japoncev, ki so že tedaj dvigali upravičen vik in krik proti atomskemu oružju. Danes pa se

Nevadi v ZDA izvesti nov atomski poizkus. Zvezna komisija za atomsko silo pa je v sredo objavila kratek poslovni dokument, ki pa se ne navede nevarnosti v zvezi z raziskovanjem poizkusa.

Atomski doba, v katerem se človeštvo šele usmerja, prav zares ne daje prevelikih upor. Tako se vsaj zdeni za pozive prvih žrtv atomskega

Pribežališče mitov?

PAUL GAUGUIN: Dekleti. Ta v čudovitih žgočih barvah komponirana slika je nastala l. 1891 na Tahiti. Čar Južnega morja Gauguinu tudi kasneje ni zapustil. L. 1895 je dal Evropi za zmeraj slovo in 1903 umrl v koči na enem Marquesaških otokov.

«Moj rod izhaja iz aragonskih Borgijcev, toda jaz sem tudi divjak.» Natančno ne bi mogel moža, ki je v Van Goghom in Cézonom tvoril veliko trojico francoskih impresionistov in ki je z revolutionarnostjo svoje umetnosti prepojil tudi svoje življenje, bolje predstaviti. Konec s staro, nastrupljivo, s «strupljeno» Evropo: to je bila odločitev, ki je spremnila zivljenski pot Paula Gauguina in ga prisanku parada pognala čez polovicno zemeljske obale.

Zimerja znova površuje Gauguin po maurskih mithih. In neke noči mu Tehura pove legendu o rojstvu starih bogov, o nastanku sveta. Gauguin jo dobesedno zabelei v svoji «Noa-Noa», kakor mu jo je posredovala Tehura. Vendar; mar jo je Tehura res priprovedoval?

Francoski umetnostni zgodovinar René Huyghe je tej legendi v opombah k faksimili izdaji Gauguinove knjige «Starl kult Maorov» odvzel nekaj romantičnega sijaja. Ne da bi si Gauguin to genezo božanstev sam izmisli, gre za to, da te legende niso slišal iz ust mlade Tehure, marveč jo je poznal, preden je prišel na otok Maorov. Huyghe ni zamolčal vira svoje ugotovitve.

Tako pravi: Že v Evropi je Gauguin zasledil pisanje J. A. Moerenhoua, ki je bil dolga leta konzul Združenih držav Amerike na Oceanskih otokih. Temu konzulu je na moč zaupal zadnj

maurski svečenik in mu malo pred smrtjo ob razvalinah nekega tempija povedal tudi to legendu. To je bilo leta 1831. Moerenhouotov «Potovanje k Oceanskim otokom» je izšlo leta 1837.

Ko se je Gauguin desetletja kasneje, 1891, odpovedal v deželo, o kateri je mislil, da je paradiž, se je zelo razocaral: svečenikov ni bil več edini medij, s katerim mu je govorila. V svoji knjigi «Noa-Noa» pravi Gauguin: «Zdaj, ko lahko razumem Tehuro, ki v njej še sniva duh njenih prednikov, se trudim gledati skozko to otroško dušo, razumeti njeni misli in najti sledov, ki jih je naša civilizacija močnejše prezela, so stare bogove nemara pozabili. Toda v mistih žena so bogovi našli pribežališče.»

Zimerja znova površuje Gauguin po maurskih mithih. In neke noči mu Tehura pove legendu o rojstvu starih bogov, o nastanku sveta. Gauguin jo dobesedno zabelei v svoji «Noa-Noa», kakor mu jo je posredovala Tehura. Vendar; mar jo je Tehura res priprovedoval?

Otocanka Tehura je bilna zanj posebljenje, stare, neokrnjene modrosti naravnih bitij. »Vse je dobro, kakor je, se je zdele, da govor njen namih, in celo stari, modri maorski rek je, njeni ust. »Clovek mora umrijeti, da premire, Gauguinu ni prepela.

Polagoma se je slikar iz Francije naučil Tehurine-

Za dolarje se je lotil celo partizanske sirote

Majhna, s cvetjem zakrite hiba na Lekinem brdu. Že od dalec sem slišala vesele glasove; ker sem bila požna, sem pospešila korake. V sobi, v katero sem stopila, je bilo polno odraslih ljudi in med njimi 15-letni kodrolasti decek, ki me je nekam radovedno opazoval. Iz razgovora, ki sem ga imela prejšnje dni z Ljubicom Krajnovič, deckovo tetoto, sem ugotovila, da je to Stevo, katerega so strahote zadnje vojne odtrgatele od matere partizanke, ki je padla v Liki, in katerega je usoda sele pred stirim dnevi vrnila pravim sorodnikom.

Ko sem gledala dečka, ki se je veselo vrtel okoli starega oceta, tete ingestov, si nisem mogla misliti otroških let te vojne sirote, posebno pa ne njegove zadnje odiseje v tujini, kamor ga je odvezel reski lopov, da bi z njim prišel do bogate dediščine v Ameriki.

Decek ni vedel, da bom pisala o njem, zato je bil z menoj v razgovoru neprisoten. Pripovedoval je stevilne zgodbe iz življenja v domovini vojnih sirot in v vtiški komaj nekajdnevnega bivanja v krogu njegove družine.

15-letnega decka Steva Krajnoviča, ki ga je zločinska skupina Zvonimira Kučarja spravila neko zimsko noč čez državo mejo pri Kozini v Italijo, so italijanski oblasti vrnile Krajnovičevim letos 7. maja. Vrnil v domovino, po katerem so hrepenili toliko let, je najbolj razveselila 75-letnega, že osvetlega, teda krepkega Licána, ki mi je izpovedal, s količino žalostjo v srcu se misli v teh letih na vnuka, ki mu ga ni bilo dano spoznati in ga objeti. »Veste,» mi je dejal, »sedaj lahko umrem. Sedaj smo kdo oskrbi, namesto Milene, mamino Stevo, in presrečni smo. Dolgo smo ga iskali, zvedeli smo celo, da se neki Stevo Krajnovič nahaja v Splitu.«

tu, toda vse poizvedbe so bile brezuspešne. Le go ločiljevnam je dovedio fant! No, sedaj je tu, v našem objemu. Upam, da nas bo veselil takoj, kakor smo mi njega, se preden smo ga videli!«

O tem res ni bilo dvoma. Stevo je sedel pri teti in jo držal objeto; zdel se je kakor triletni otrok, ki so mu za dajšo dobo odvezeli kar ima najdražjega — mano. Vesel, lepo raščen decko je končno našel topel objem družine, kateri pripada. Zločin bil bil, če bi otrok ostal v rokah cloveka, ki ga je skusal prevariti in ga predstaviti svetu kot lastnega otroka, same iz golih, koriščljubnih interesov.

Stivo je bil rojen junija 1942. leta; mati partizanka ga je pustila v var-

stvo pri neki ženi v Kordunskom Ljubovcu, ker je moral s partizanskim odredom naprej. Sredi 1943. leta je Milena Krajnovič padla. Otroka pa so z drugimi vojnimi sirotami odpeljali z letalom v Bari, kjer je ostal do konca vojne. Po vojni je bil najprej v Splitu, potem pa v Dubrovnik v Domov vojnih sirot »Ivo Vuković. Bil je eden izmed trojice, ki je ostalo brez staršev in sorodnikov in vse poizvedbe uprave doma so ostale zmanj! Toda nekaj dneva 1955. leta je prišlo Stevu v Dom anonimno pismo, v katerem je bilo napisano sledete:

»Ti si sin pokojne Milice Kučar, to je bila tvoja prava mati, ona se je rodila 1927. leta na Reki. Tebi je ime Zvonimir in rojen si 1943. leta. Tvoj oče se imenuje Zvonimir, kakor ti.«

Stivo je začuden gledal pismo, še bolj pa je bil zacuden, ko mu je uprnik doma ces nekaj dni predstavil »oče« Zvonimira Kučarja, s katerim je kmalu odpotoval na Reko. »Na Reki, mi je nato pripovedoval decek, »sem postal član nove družine. Dobil sem matično, s katero se je Kučar poročil po smrti zene, ki naj bi bila po njegovih trditvah moja prava mati. Vsi so bili z menoj zeli prijazni, posebno po »oce«. Nekega dne, dobro se spominjam, me je prisa obiskal tetata Ljubica, katere seveda takrat nisem poznal. Po tem ovisku je »oce« postal zelo razdražljiv in nekega večera me je odpeljal v Kozino, od koder svoj odsel proti Trstu, kjer so najazaslišili in zaprli v taborniški pri Sv. Soboti in kjer smo jedli makarone brez mesa.«

S tem se je zaključila žalostna odiševje vojne sirote, ki je končno potem, ko je prepotoval dve dnevi in videl slabje in pokvarjene ljudi ter spoznal politiko grdrobitve sveta, le našel svojo družino, po kateri je s tako silo ves čas hrepelen.

DORICA MAKUC

Krokodil te bo!

»Krokodil te bo!«

Afriška mamica ne more huje zagroziti porednemu paglavcu, kakor ce mu rece: »Krokodil te bo!«

Strah pred krokodilom je afriškim domaćinom tako v kosteh kot noben drug strah. Žival ali cloveku krokodil zgrabi z močnimi čeljustmi in ga drži čez sredo, kakor mi držim teleso, kar je zelo razočaroval.

Krokodil lovijo na dva načina. Ali plovejo po jezeru s precej močnim colnom in streljajo manj s harpuno, kar je pa silno težavno, ker je krokodil na hrbitu skoraj neranljiv, ali pa ga lovijo z mrežo. Če krokodila zadrži, je zelo zmanjšal, vrednost svojega plena. Če krokodil te bo, je zelo zmanjšal, vrednost svojega plena.

Po afriških jezerih in rekah je vse polno nevarnosti, ena najhujsih so krokodili. Na pol se vzgrevne in rečno ali jezerško blato ali pa se zarez med bicevje in tam potrepijivo čaka svoje žrte. Clovek ali žival se bliža, a krokodil se ne gane. Dobra zna izbrati mesto za lov, kjer se njegov hrbit ne bo prav nič razlikoval od okolice. Nič hudega sluteča žrte se bliža, vse bolj bliža. Krokodil pa leži, niti z ocesom ne trene, a vsaka mišica v njem je napeta kot struna. Žrte je prisla v primerno razdaljo. Zdaj je po njej. Kot bliski jo zgrabi z neznanško močnimi čeljustmi in ji zasadi v meso galerijo ostrih zob. Krokodil začne na vso moč točiti z repom po vodi in gre s plenom proti globini. Tam mirno in vso nasladno použiva, kar je ujet.

Ljudje, ki pri jedi nimajo teka, radi jedo v družbi s kakšnim pravescim clovekom, ker jim ta vzbuja tek. Najbolj izbirčen in mrlevzal clovek bi začel jesti ko volk, če bi videl, s kakšno slastjo žre krokodili.

Ce je lava precejšen kos, se krokodili nasiti, dvakrat, trikrat se obilzne, potem vzplavita in se zopet približa obrežju. Zdaj bo spodobno in pobožno prebavljati. Se kako poželeno: celo solze toči, ko prebavljati. To so znamenite krokodilove solze.

Zdaj je čas za lovece na krokodile.

Strah Afričanov pred krokodili je tisočleten, star pač toliko, kolikor je staro clovestvo, a veliko mlajši kakor krokodilstvo, kajti krokodile je gospod bog poslat davno pred clovekom na ta svet.

Ob bregovih jezer Rukwa v Tanzaniji se bije strašen boj med domaćinstvom in krokodili. Clovek se je otrezel poddedovanega strahu pred tem vodnim roparjem in je zato se

bolj neumiljen, a glavni vzrok tega boja je denar, ki caka preživel borce. Iz obih razlogov je domaćin lov na krokodila prava strast. V to krvavo obracunavanje med črnici in krokodili pa je posegel beli clovek, ker hoče zaslužiti z drogovito.

Krokodil lovijo na dva načina. Ali plovejo po jezeru s precej močnim colnom in streljajo manj s harpuno, kar je pa silno težavno, ker je krokodil na hrbitu skoraj neranljiv, ali pa ga lovijo z mrežo. Če krokodila zadrži, je zelo zmanjšal, vrednost svojega plena. Če krokodil te bo, je zelo zmanjšal, vrednost svojega plena.

Ali se prebavljati in prečakati? Zlasti obreduje prebavljati in prečakati?

Tisočleten je strah Afričanov pred krokodili, že večja pa je želja po zaslužku. Krokodilova koža je vedno dragocenejša, zaradi česar so črnci po gumno lotili težavnega in nevarnega lava.

Preveč poškodovati! Zlasti dirla ne le hrbitno, mar več tudi trebusno stran. Strelenje na krokodila tudi sicer ni priporočljivo, ker se kroglo lahko odvije od rozenastih lusk in zadeve kaksnega drugega cloveka.

Krokodil je lahko odrečen. Domaćini so v tem kaj spretni. Koža najprej namotijo v zelo slanji vod, s primesjo petotostnega floridskega hatrika. Tako lahko koža caka dalj časa na podrobnejše stroške.

Trešena. Tedaj sem se obrnila k njemu in stegnila roko po pisalni mizi. »Nadaljujte, nadaljujte, prosim!«

Bil je presenečen. »Hočem reči... v kateri kraju je lahko ne morem ga več prenaslati!« Moral sem si dati roko na usta, da bi potlačila tisti nemir.

Stiri. Tri četrte ure odkar sem ga zapustila. V ogledalu

da se vrne!

»Kaj ste rekli?« je vprašal. »Da je težko cakati,«

Stiri in pet. »Zdi se, da niste ravno najbolje razpoloženi,

Z eno roko sem se podpirala za vogal pisalne mize. »Ne, dobro se pucutim. Ostala bom tu. Lahko bi mi medtem bezual.«

»Najbrže se mi mogel tako hitro oprostiti, kot je mislil,«

Določil bo imel.«

»Svedea,« sem zamrmrala. »Maržikaj mora urediti.«

Končno sem ga zagledala. Mislim sem že, da ga ne bom videla nikdar več. Stopal je po stopnišču, ki je vodilo navzdol iz Sedme Avenue, prav tako kot sem poprej stopala jaz. Počasi, kot da bi imel časa na pretek. Ni se razgledoval okoli, da bi me ugledal niti ni tega pricakoval. Zdela se je celo, kot da bi se trudil, da me ne vidi. Bila sem mu cisto na dogledu in težko ni bilo, da me ne bi zapazil. In vendar se je zdelo, da me ne vidi. Obraz mu je bil nagnjen, kot da bi hotel storiti karkoli, samo da me ne ugleda.

Kolena so mi zgnala, hotela sem mu iti napraviti.

Roka mi je hotela napraviti pomembno krečino in opozoriti nase. Toda nekaj me je zadržalo in me svarilo. »Bodi previdna. Ne gani se! Ce bi bil hotel, bi te bil lahko videl.«

Roko sem stegnila po novi ilustraciji in si zakrila obraz.

»Kaj ga se niste ugledali?« je vprašal uradnik z vlijednost

nim glasom.

»Se ne.«

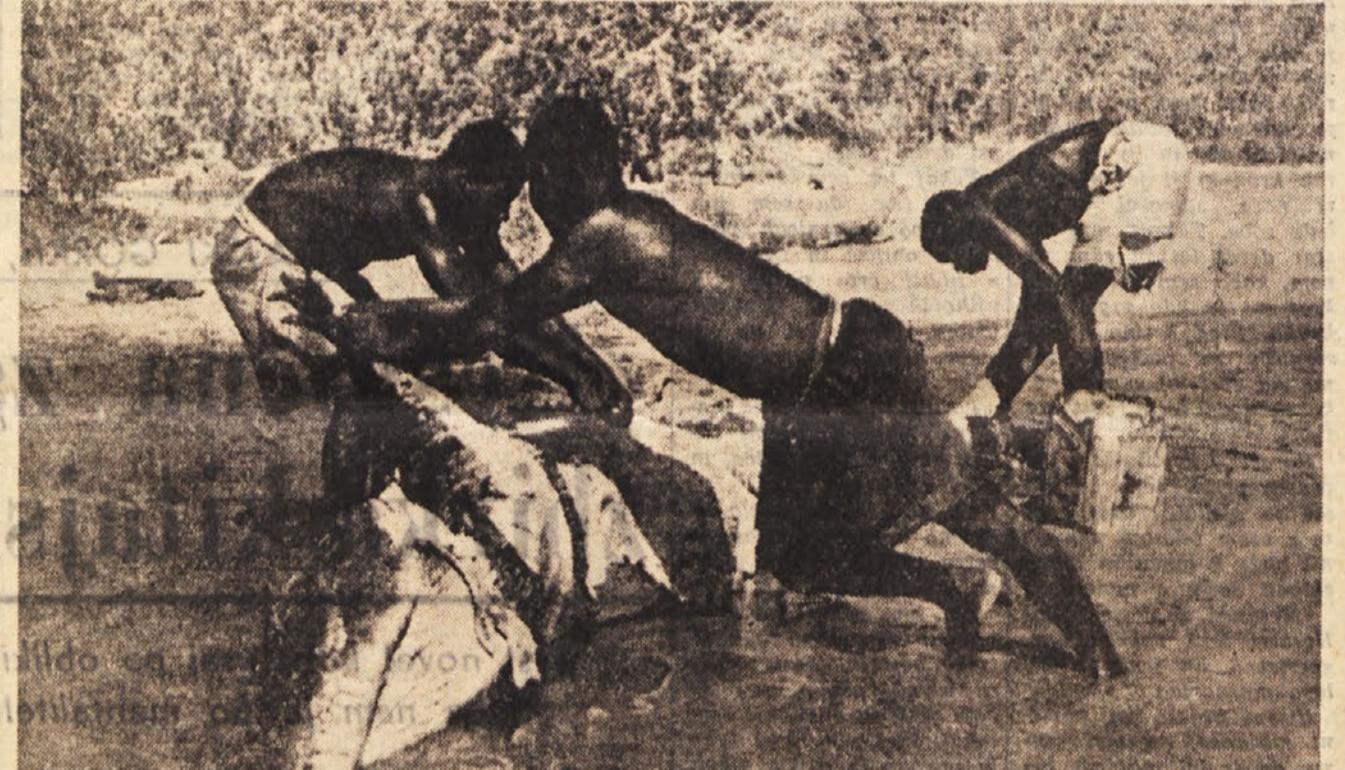
Ko je prišel na konec stopnišča in stopil v dvorano,

se je obrnil tako, da mi ne bi bil bližu. In tudi nekaj drugega je storil. Vsaj zdelo se mi je, a nisem bila prepričana.

Z roko na telesu je naredil majhno kretajo. Nenadno kretajo, kot bi mi hotel reči, nai se mu ne približam. Samo spredaj,

kjer sem stala, jo je bilo mogoče zapaziti.

Nic takega, ki bi name grozilo, ni bilo okoli. Ljudi je bilo malo in vsakdo se je ukvarjal sam s seboj. Nihče ga ni opazoval. Obrnil se je na levo proti vrsti biljetarnih okenc in tudi jaz sem se obrnila, da bi imela vsako njegovo

Cornell Woolrich:

ZBOGOM, NEW YORK

(Prevedla M. S.)

V četrte ure bi me moral dohititi, če bi bil lahko še bil bil jaz. Krokodili pri tem srečanju opravili zagledajo na bregu ljudi, se brž potopijo, a so že v mreži, ki je pod njimi. Močne črnske mišice se napnejo in grdoba leže rida ali nerada iz vode. Kmalu je na suhem, toda živa in zdrava. A krokodil ni bilo nikoli skusal zadeći žival v trebuhi, ker bi s tem zelo zmanjšal vrednost svojega plena. Če krokodila je zadržalo, vrednost svojega plena je zelo zmanjšal.

Segala sem po raznih ilustracijah in napeto sem jih moral držati, zato da mi niso držitev v rokah. Stirindvajset.

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 23,3, najnižja 13,1 zraveni 1017,5, vlaga 63 odst. mreje skoraj mirno, temp. morja 16,1.

Vreme danes: Se vedno nestavljivo. Temperatura se bo nekoliko dvignila.

Danes, NEDELJA, 2. junija
Marcelin, Vélinim
Sonce vzdole 4.18 in zatone ob 19.48. Dolžina dneva 15.30. Luna vzdole 8.31 in zatone ob 22.56.
Jutri, PONEDELJEK, 3. junija
Kloplida, Radoslava

Tržaški dnevnik

Ob odprtju tržnice za sadje in zelenjavo

Nezadovoljstvo okoliških kmetov s skopo dodelitvijo prostora

Kmetom in vrtnarjem so dodelili samo 200 kv. metrov površine, kar bo tudi v škodo potrošnikom

Kmetije tržaške okolice, ki je pripelje na trgu na cebelo, na sestanek, ki bo v rokodruži 9.30 v UL Zonta 2.

Razpravljali bodo o vprašanjih glede dodeljevanja prostora in otvoritve nove tržnice na debelo.

—

Tržačani

Marežige vas vabijo!

V prijazni istriski vasi, v

Marežigah, bo danes popoldne ob 18.30 javna skupnost, ki jo

zgospodarja Radni Koper in Ra-

dio-Ljubljana sodelovanjem

zadružnega pastnika Slovenske

istre. V pestrem govoru

bodo dodelovali članji kmetij-

skih zadružnin v kmetijskih po-

sestev, člani »Veselega veče-

—

Ogorjenje kmetov je popo-

noma upravljeno, saj dode-

ljenja površine nikakor ne

morce zadostovati potrebam

kmetov, ki je leta v leta do-

vajajo. V Trstu povrino, ze-

lenjaju, da ne bo skodil samo

za tisoč kmetov, ne more

praviti tudi potrošnikom. Na

čisto malem prostoru bodo

kmetovaci lahko postavili le

neštejno kolicino svojih pri-

delkov, ali pa bo ta prostor

uporabilo le malo, steklo

tu krajinskih kmetov. Vsem

pa je znano, da Tržačani ne-

katerje pridelke najraje ku-

pajujo od kmetov, tako moni-

ti trgovci na drobno, kakor

tudi posamezniki, ker odpa-

dejo razni prekuveljci in

cena je vsekakor nižja. Po-

leg tega pa moramo upoštovati,

da je zlasti v poletnem

času zelenjava, ki jo pripelje-

jo okoliški vrtnarji na trg,

lepaša in holi sveža kot tista,

ki jo pripeljejo od daleč.

Priprati kmetje zahtevajo,

da se upoštovajo nihove u-

pravljene zahteve in da ob-

lasti držijo čano besedo. Mi-

ognede pa naš je omenimo,

da se je včeraj razkrila go-

vorica, ki je bolj razbur-

la kmete, da namenljavo

kmete potisniti na odprt pro-

stor. Upali je, da so take go-

worce neumetljene, sicer bi

si lahko mislili, »šta kdor do-

loča in odloča o dodeljevanju

mest na novi tržnici, se boce

prav norečevali iz kmetov.

—

Vabilo kmetom

Kmetička zveza in Zveza ma-

lin posameznikov vabita kmete

in vrtnarje, ki prodajajo sv-

oje kmetov.

—

Dogodki tedna

Desničarska politika

Kriščanske demokracije

Največji kraljevi politi-

čni dogek preteklega te-

pla bili dve javni zbor-

pani, ki sta ju organizi-

vali v četrtek Krščanska de-

monokrasi PSDI v klinu Ar-

čobalen. Ob zborovanju sta

se nanašali na rešitev ob-

činske krize s sestavo eno-

barvenega demokratičnega

zobora s podporo Jastirov.

Kot smo to že obširno po-

znamo, so demokratični po-

sklusi dokazali svojim voj-

cem, da je bila edina re-

števila v sedanjem političnem

svetu občinskega sveta za

učinkovito upravljanje obči-

ne. Obenem pa sta pokrajini-

ci KD sestavili

z uradniki hotelov z ne-

prepričljivimi dokazi pre-

činljivosti, da je Krščan-

ka demokrasična za rešitev

občinske krize ni pravljiva,

skrajno desnočno in da se vse

politično delovanje KD op-

ra na politiki demokratične-

ge krize. Toda je nujni

govor je bilo razvidno, da

demokratični podlili v

občinski upravi, takšno po-

liko, da bo utišala samo

podpora Jastirov, monarhi-

stvo in liberalacije.

In prav tako povezava z des-

nico, ki je dokazal bivši

predstavnik socialistič-

ne v teku tedna razdelili

z uradniki občin

občino Štale, potem, ko bo

nujno izvolitev potrdil pokra-

jinski upravni odbor, in sicer

10. junija.

Števne slavke

Tudi pretekli teden je bilo

na Tržaškem precej razgiban-

o v skupino občin

z uradniki pod-

jetja »Stabilizacije Tech-

nične inštitucije«.

Tržaški kovinarji so se

zuradili v razgibih

z uradniki občin

